

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Численні дослідження конкурентоспроможності суб'єктів господарювання дозволяють припустити, що інноваційний розвиток виступає одним із ключових передумов економічного зростання підприємств. У зв'язку з цим управління інноваціями промислових підприємств є вирішальним завданням їх розвитку за сучасних умов.

Для того, щоб дослідити механізм інноваційного розвитку промислових підприємств, необхідно також розглянути природу таких понять, як інноваційний процес та інноваційний розвиток.

На думку деяких економістів, «інноваційний процес» є досить широким поняттям. Він не переривається після впровадження інновацій, більше того, він розширюється і вдосконалюється, стає більш ефективним завдяки придбанню раніше невідомих властивостей. Загалом, інноваційний процес може бути представлений як процес створення та поширення інновацій.

На думку зарубіжного економіста Розенфельда С.А., інноваційний розвиток відображає теоретичне розуміння стратегічного напрямку розвитку підприємств, потенційного зростання ефективності виробництва та підвищення довгострокової конкурентоспроможності шляхом розвитку нових науково-технічних досягнень. Однак це визначення є не зовсім коректним, оскільки інноваційний розвиток у цьому випадку розглядається лише стосовно технологічних сфер господарюючого суб'єкта та не приділяє належної уваги іншим сферам діяльності компанії (економічній, адміністративній, соціальній тощо).

Найточніше визначення поняття «інноваційний розвиток» з позиції, що охоплює всі сфери діяльності суб'єкта господарювання, дала група вчених на чолі з В. П. Баранчевим [1, с. 13]. Вони розглядають інноваційний розвиток як результат та процес використання інноваційних можливостей для досягнення поставлених цілей розвитку соціальних об'єктів (підприємств, корпорацій, промисловості, регіону, країни) у різних напрямках. В той же час, досягнення такого прогресу найчастіше відбувається за рахунок збалансованого портфеля інноваційних та інвестиційних проектів.

Тому для розвитку всієї системи функціонуючого підприємства необхідно сформувати механізм регулювання та стимулювання такого типу трансформації.

Єдиного підходу до трактування сутності поняття «механізм інноваційного розвитку» в сучасній економічній літературі не існує. Дослідивши кілька літературних джерел, можна зробити висновок, що деякі економісти пов'язують термін «механізм інноваційного розвитку» з терміном «інноваційний механізм», проте ці поняття не варто ототожнювати, адже вони мають різний зміст. Інші ж науковці не беруть до уваги специфіку, характер, цілі та завдання інноваційного розвитку економічного суб'єкта.

Узагальнюючи різні підходи до визначення даного поняття, механізм інноваційного розвитку промислового підприємства можна вважати сукупністю складних взаємопов'язаних елементів для регулювання та сприяння проведенню чітко узгоджених послідовностей оновлень та вдосконалень на промисловому підприємстві за допомогою інноваційного характеру цілеспрямованих заходів у різних сферах його діяльності. Результатом застосування цього механізму буде досягнення такого рівня інноваційного розвитку, який дозволяє промисловим підприємствам працювати краще в умовах конкурентного середовища.

Ефективність формування механізму інноваційного розвитку промислового підприємства в сучасних умовах повинна зумовлюватись наступними принципами:

1. Принцип безперервності - забезпечення постійного відтворення етапів інноваційного процесу та скорочення (усунення) проміжків часу між цими етапами.

2. Принцип збалансованості полягає в тому, що всі заходи щодо інноваційного розвитку промислових підприємств повинні бути забезпечені різними видами ресурсів, необхідними для його здійснення: фінансовими, інформаційними, матеріальними, людськими, тощо.

3. Принцип складності передбачає розробку окремих взаємопов'язаних завдань інноваційної діяльності, що забезпечують досягнення підцілей, які в свою чергу повинні формуватись у відповідності з загальними цілями інноваційного розвитку промислових підприємств.

4. Принцип прискорення означає швидке просування інноваційних змін в результаті їх впровадження у діяльність суб'єктів господарювання [2, с. 64].

З метою формування механізму інноваційного розвитку промислового підприємства важливо спочатку встановити відповідність між потенціалом інновацій та потенціалом підприємства. Для цього проводиться:

- оцінювання інноваційного потенціалу підприємства;
- оцінювання інноваційного потенціалу інновацій;
- порівняння двох типів потенціалів та розробка рекомендацій щодо раціонального сценарію впровадження інновацій.

Залежно від результатів такого порівняння, можна обрати один із основних сценаріїв: самостійне впровадження інновацій на основі розвитку схеми фінансування, інтеграція з великою компанією та вибір раціонального часу та інших умов для продажу проекту.

Механізм інноваційного розвитку діє ефективно, якщо є відповідна підтримка, тобто кошти, що сприяють нормальному забезпеченню економічних процесів. Тому інтелектуальні, інформаційні, трудові та фінансові ресурси визначаються як базові засоби забезпечення функціонування механізму інноваційного розвитку.

Важлива роль у побудові механізму інноваційного розвитку промислових підприємств приділяється також обмеженню державного та регіонального управління інноваційною діяльністю бізнесу в моделі організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком підприємств.

Успішне функціонування механізму інноваційного розвитку промислових підприємств забезпечує розвинена інноваційна інфраструктура, яка охоплює як внутрішнє (матеріально-технічне обладнання, кваліфікований персонал, фінансові ресурси, інтелектуальна власність, тощо), так і зовнішнє (виробничо-технологічні, фінансові, інформаційні, освітні, експертні та консалтингові організації) середовище промислових підприємств.

Якщо розглядати механізм інноваційного розвитку промислових підприємств з більш практичної точки зору, то можна виділити наступні його підпроцеси:

1. Управління попиту на інновації - визначення внутрішніх потреб в інноваціях та розробка запиту на інновації на основі стратегічних цілей розвитку підприємства;
2. Управління придбанням інновацій - дослідження існуючих інновацій на ринку та організація кооперації з вітчизняними та/або зарубіжними організаціями, що займаються НДДКР;
3. Управління інноваційними ідеями - пошук та генерація ідей, для вирішення існуючої проблеми, вибір найбільш перспективних та їх модифікація;
4. Управління прикладними дослідженнями - визначення цілей, планування, організація, провадження дослідження та аналіз його кінцевих результатів;
5. Управління науково-дослідницькою роботою - формування основної інноваційної ідеї, аналіз можливостей, ефективності та ризиків впровадження проекту. Реалізація проекту, оцінювання його проміжних результатів та тестування;
6. Управління впровадженням інновацій - вибір організаційної форми проекту, організування та контроль термінів та витрат, впровадження результатів проекту на ринку або всередині підприємства;
7. Управління інноваційним потенціалом - збір, оцінка та аналіз інформації стосовно інноваційного потенціалу компанії та визначення проблем та можливостей, які можуть слугувати початком нового інноваційного проекту [3, с. 2].

Отже, інноваційний розвиток промислового підприємства є дуже широким поняттям і охоплює не лише наукову та технологічну складову, але й організаційні, фінансові, трудові та інші аспекти діяльності компаній. Для постійного вдосконалення та розвитку компаніям необхідно формувати та постійно удосконалювати механізм забезпечення інноваційного розвитку, який має бути узгодженим з можливостями організації (фінансовими, технологічними, трудовими, тощо) та її стратегічними цілями. Забезпечення такого механізму повинно базуватись на принципах безперервності, збалансованості, складності та прискорення для його ефективного функціонування в організації.

Література:

1. Баранчєєв В.П. Механизм инновационного развития организации. *Изобретательство*. 2005. № 7. С. 11-15.
2. Kobushko I., Jula O., Kolesnyk M. Improvement of the mechanism of innovative development of small and medium-sized enterprises. *SocioEconomic Challenges*. 2017. №1(1). PP. 60-67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/seconch_2017_1_1_9 (the date of application: 21.03.2021).
3. Zhilkina Y., Vodennikov D., Maslov I. Mechanism of business entities innovative development management (organizational and economic approaches). 2019. №124. URL: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/201912404019> (the date of application: 24.03.2021).